

Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți
Facultatea de Științe ale Educației, Psihologie și Arte
Catedra de psihologie

CURRICULUM

la unitatea de curs

Etica și deontologia profesională

(denumirea unității de curs)

Ciclul I - studii superioare de licență

Codul și denumirea domeniului general de studii: 031 Științe sociale și portamentale

Codul și denumirea specialității: 0313.1 Psihologie

Forma de învățământ: Învățământ cu frecvență

Autor:

Asist.univ., Natalia GUȚU

(titlu didactic, titlu științific Prenume NUME)

BALȚI, 2017

Discutat și aprobat la ședința Catedrei de psihologie

Procesul-verbal nr. 5 , din 21.12.2017

Șefa Catedrei de psihologie

Briceag

Conf.univ., dr., Silvia

(semnătura) (titlu didactic, titlu științific Prenume NUME)

Discutat și aprobat la ședința Consiliului Facultății de Științe ale Educației, Psihologie și Arte, Procesul-verbal nr. 5 din 14.02.2018

Decanul Facultății de Științe ale Educației, Psihologie și Arte

Conf.univ., dr., Lora Ciobanu

(semnătura) (titlu didactic, titlu științific Prenume NUME)

1. Informații de identificare a cursului

Facultatea de Științe ale Educației, Psihologie și Arte

Catedra de psihologie

Domeniul general de studii: 031 Științe sociale și comportamentale

Domeniul de formare profesională la ciclul I: Psihologie

Denumirea specialității / programului de master: Psihologie

Administrarea unității de curs: *Etica și deontologia profesională*
(denumirea unității de curs)

Codul unității de curs / modulului	Credite ECTS	Total ore	Repartizarea Orelor				Forma de evaluare	Limba de predare
			curs	seminarii	laborator	studiu individual		
G.01.O.005	3	90	30	15	-	45	examen	romana

Anul de studii și semestrul în care se studiază: Anul I, semestrul I

Statutul: disciplină obligatorie

2. Integrarea cursului în programul de studii

Disciplinei „*Etica și deontologia profesională*” este predat studenților din Ciclul I, studii de licență, specialitatea Psihologie. Cursul presupune inițierea studenților în domeniul de activitate profesionale prin cunoașterea cu aspectul etic al activității profesionale, deontologia profesională, problemele deontologice, dilemele etice din cadrul activității profesionale, portretul profesional al psihologului. În acest curs se vor studia unele aspecte ...Studierea unor aspecte ale eticii ca filozofie practică ca noțiunile fundamentale de bine și rău, virtute și vicii, milă, perfecțiune, dimensiunea morală a personalității și a societății, milă, etc., va avea ca scop de a orienta pe studenți spre valori și virtuți supreme, fapte bune, tendințe spre perfecțiune continuă, comportament virtuos.

Studierea ulterioară a disciplinelor de specialitate, formarea competențelor profesionale și a culturii morale a viitorilor psihologi se va baza pe cunoașterea și conștientizarea importanței respectării principiilor, standardelor etice generale și specifice din Codului deontologic al profesiei de psiholog.

Cunoașterea cu standardele etice în activitatea de psihodiagnostic, psihocorijare, psihoprofilaxie și consiliere, standardele etice ale activității profesionale în domeniile învățământului, medical, penitenciar și sistemul serviciilor sociale v-a trezi un profund interes față de viitoarea profesie,

conștientizând importanța sistemului de valori al specialistului, respectarea Codului deontologic al profesiei de psiholog în promovarea cu succes a activității profesionale.

3. Competențe prealabile: Pentru a studia acest curs studenții trebuie să posede competențe de analiză critică a literaturii de specialitate, selectarea materiei esențiale, compararea diferitor situații-probleme, elaborarea raționamentelor .

4. Competențe dezvoltate în cadrul cursului

CP1. Operarea cu concepte fundamentale în domeniul psihologiei și utilizarea acestora în comunicarea profesională.

CP3. Evaluarea critică a situațiilor problematice și a soluțiilor posibile în psihologie.

CP5. Proiectarea și realizarea intervențiilor psihologice.

CP6. Relaționarea și comunicarea interpersonală specifică domeniului psihologiei prin valorificarea informațiilor, vizând varii contexte socio-umane și de identitate națională.

CT1. Aplicarea principiilor, normelor și valorilor eticii și deontologiei profesionale în cadrul propriei strategii de muncă.

CT2. Identificarea rolurilor și responsabilităților într-o echipă plurispecializată și aplicarea de tehnici de relaționare și muncă eficientă în cadrul echipei.

CT3. Identificarea oportunităților de formare continuă și valorificarea eficientă a resurselor și tehnicilor de învățare pentru propria dezvoltare.

5. Finalitățile cursului

La finalul studierii disciplinei studentul va fi capabil:

- Să înțeleagă valoarea comportamentului virtuos al psihologului în promovarea activității profesionale;
- Să înțeleagă importanța respectării Codului deontologic în activitatea profesională a psihologului;
- Să recunoască și să argumenteze rolul și importanța activității psihologului în crearea și menținerea confortului psihologic în diferite domenii de activitate;
- Să respecte standardele profesionale și etice în procesul promovării activităților profesionale;
- Să proiecteze strategii de intervenție în corespundere cu funcțiile și rolul psihologului, bazate pe respectarea Codului deontologic al psihologului cu liberă practică;
- Să dezvolte o atitudine responsabilă față de propriul comportament în mediul profesional, comunitate.

- să manifeste un comportament empatic și uman în relație cu persoanele ce se confruntă cu probleme psihologice.

6. Conținutul cursului:

Obiectul și problematica eticii. Concepțiile etice și morale fundamentale. Noțiunile fundamentale ale eticii. Experiența morală. Etica profesională. Etica în psihologie. Problematika exercitării profesiei de psiholog. Codurile de etică profesională. Codul deontologic al profesiei de psiholog. Codul deontologic al profesiei de psiholog cu drept de liberă practică din România. Dilemele etice în activitatea profesională a psihologilor. Standarde etice ale activității de psihodiagnostic, corijare, profilaxie, consiliere a psihologului. Standarde etice ale activității profesionale a psihologului în sistemul de învățământ; medical; penitenciar; serviciilor sociale. Psihologul și mass-media.

Distribuirea modulară a cursului

Te ma	Unitățile tematice ale cursului	Nr. de ore 30/15			
		Studii cu frecvență la zi			
		Preleg		Seminare	
	Plan (puncte de reper, aplicații Practice pentru seminare	Aud	I.i.dir.	Aud	I.i.dir
1.	Obiectul și problematica eticii	2			
	1.1. Geneza, conținutul noțiunilor de etică, morală, moralitate, deontologie. 1.2. Dimensiunea morală a personalității și a societății. 1.3. Particularitățile funcționării moralei în societate. 1.4. Unitatea morală și diversitatea moravurilor. 1.5. Particularitățile evaluării morale și al comportamentului moral. 1.6. Funcțiile eticii. 1.7. Importanța studierii eticii și deontologiei. Aplicații practice: <i>Elaborarea și prezentarea portretului psihocomportamental al Studentului „bun”, (activitate în grup)</i>				

2.	Conceptiile etice și morale fundamentale	2			
	2.1. Conceptiile etice ale lui Confucius. 2.2. Ideile morale ale lui Buddha. 2.3. Conceptiile etice ale lui Moise. 2.4. Conceptiile morale ale lui Isus Hristos. 2.5. Învățătura etică a lui Mahomed. 2.6. Învățăturile etice ale filozofilor moralei (Socrate, Platon, Epicur, Kant, L. Tolstoi.) Aplicații practice: <i>Elaborarea și prezentarea in power point/ buchetelor informaționale pe tema: „Conceptiile etice ale îndrumătorilor omenirii.”</i>				
3	Noțiunile fundamentale ale eticii	2			
	3.1. Idealul și tipurile lui. 3.2. Bine și rău, natura, conținutul, interdependența lor. 3.3. Datorie și conștiință. 3.4. Libertate, necesitate și responsabilitate. 3.5. Virtute și vicii. 3.6. Fericirea și paradoxul ei. Aplicații practice: <i>Elaborarea unui eseu pe tema : „Importanța studierii eticii și deontologiei pentru viitorii psihologi.”</i>				
4.	Experiența morală	2			
	4.1. Noțiunea plăcerii și etica plăcerii. 4.2. Noțiunea utilului și etica lui. 4.3. Noțiunea echității și valorile ei. 4.4. Noțiunea milei și căile de materializare ale ei 4.5. Noțiunea de perfecțiune și căile de obținere a ei. 4.6. Noțiunea de violență și nonviolență. Aplicații practice: <i>Elaborarea Argumentelor etice pro și contra condamnării la moarte și a eutanasiei. (Activitate de grup)</i>				
5.	Etica profesională	2			
	5.1. Definirea conceptului de etică profesională. 5.2. Profesionalismul ca o caracteristică etică (morală) a personalității. 5.3. Locul codurilor profesionale în sistemul de morală. 5.4. Tipuri de etica profesională.				

6.	<i>Etica în psihologie</i>	2		2	
	6.1, Specificul eticii contemporane si psihologia 6.2.Profesie și profesionalizare. 6.3.Problemele deontologice ale cercetării în științele socioumane. 6.4.Problemele etice ale experimentului psihologic				
7.	Problematica exercitării profesiei de psiholog	4		2	
	7.1.Standardde europene privind domeniul psihologiei 7.2.Formarea psihologului european . 7.3.Competențele și profilurile de competență ale psihologilor . 7.4.Competențele primare . 7.5.Competențe facilitante . 7.6.Profilul de personalitate al psihologului . Aplicații practice: <i>Elaborarea portretului psihosocial al viitorului psiholog.</i> <i>Elaborarea micro-dicționarului explicativ al calităților personale si profesionale ale viitorului psiholog.</i> .				
8.	<i>Codurile de etica profesionala</i>	2		2	
	8.1.Funcțiile codurilor de etică. 8.2.Structura codurilor de etică. 8.3.Principiile de bază ale codurilor de etică. 8.4.Tipologia codurilor de deontologice. Aplicații practice: <i>Prezentarea argumentelor in susținerea activității profesionale a psihologului intrun anumit domeniu profesional.</i>				
9.	<i>Codul deontologic al profesiei de psiholog</i>	4		4	
	9.1.Structura codului deontologic. 9.2.Principiile și regulile derivate. 9.3.Standardele etice generale. 9.4.Standardele etice specifice. 9.5.Procesul de luare a decizii etice. 9.6.Codul de procedură disciplinară. 9.7. Declarația Universală a Principiilor Etice pentru Psihologi Aplicații practice: <i>Prezentarea schemei cabinetului psihologului</i> <i>Elaborarea eseului „Ca viitor psiholog eu nu o sa-mi permit.....</i>				

10.	<i>Dilemele etice în activitatea profesională a psihologului</i>	4		2
	10.1.Noțiune de dilemă etică. 10.2.Dilemele etice în activitatea practică a psihologului. 10.3.Tipurile de dileme etice. 10.4.Etapele procesului de luare a deciziei etice în activitatea profesională . 10.5.Problemele etice ale experimentului psihologic. <i>Aplicații practice:</i> <i>Prezentarea unei posibile dileme etice din activitatea practică a psihologului și punctarea etapelor de luare a deciziei.</i>			
	<i>Standarde etice ale activității profesionale a psihologului.</i>	4		3
	11.1.Standarde etice ale activității de psihodiagnostic. 11.2.Standarde etice ale activității de corijare. 11.3.Standarde etice ale activității de profilactică. 11.4.Standarde etice ale activității de consiliere 11.5..Standarde etice ale activității profesionale a psihologului în sistemul de - învățământ. - medical. - penitenciar, - serviciilor sociale. 11.6.Psihologul și mass-media. <i>Aplicații practice:</i> <i>Elaborarea conținutului Jurământului Psihologului.</i>			

7. Strategii didactice

Expunere, exemplu demonstrativ, dezbateri, descoperire dirijată, sinteza cunoștințelor, evaluare prin prezentări orale și în format electronic, descoperirea dirijată, activitate în grup, studiu de caz, studiul bibliografiei,.

8. Activități de studiu individual

Timpul total (ore pe semestru) al activităților de studiu individual pretinse studentului <i>(completați cu zero activitățile care nu sunt cerute)</i>					
1.	Descifrarea și studiul notițelor de curs	4	8.	Pregătire prezentări orale	4
2.	Studiu după manual, suport de curs	4	9.	Pregătire examinare finală	4
3.	Studiul bibliografiei minimale indicate	3	10.	Consultații	4
4.	Documentare suplimentară în bibliotecă	4	11.	Documentare pe teren	0
5.	Activitate specifică de pregătire (ore)		12.	Documentare pe INTERNET	6
6.	Realizare teme, referate, eseuri, traduceri	4	13.	Activități de promovare a Stilului de viață pe teren, spit	0
7.	Pregătire lucrări control	4	14.	Prezentări în power point/ buclele informaționale	4
TOTAL ore studiu individual (pe semestru)				45ore	

9. **Evaluare:** *(forma, formula, exigențe, regulament, chestionar pentru proba de evaluare finală, tematica tezelor de an)*

Forma de evaluare- examen în formă orală conform formulei: media evaluării curente / 0,6 + nota ex / 0,4 = nota finală.

10. Bibliografia:

1. **Aspecte normative**, etice și deontologice ale profesiei de sociolog // Academica. – 1996. – Nr 5 (65). – P. 27.
2. **Axentii, Ioana.** Aurelia. Etica pedagogică : Suport de curs / Ioana Aurelia Axentii ; Univ. de Stat „B. P. Hașdeu” din Cahul. – Cahul : USC „B. P. Hașdeu”, 2012 (Tip. Centr.). – 270 p. : tab., an. – ISBN 978-9975-914-62-8
3. **Calaraș, Carolina.** Coordonate, principii și standarde de etică profesională în consilierea psihopedagogică parentală / Carolina Calaraș // Cultura profesională a cadrelor didactice. Exigențe actuale : Materiale Simp. șt. Intern., Rep. Moldova, Chișinău, 16-17 mai, 2013. – Chișinău, 2013. – P. 101-104.
4. **Capcelea, Valeriu.** Etica : Man. pentru inst. de învățământ superior / Valeriu Capcelea. – Chișinău : ARC, 2003 (Tip. Centr.). – 240 p. – (Alma Mater). – ISBN 9975-61-296-2
5. **Capcelea, Valeriu.** Etica și conduita umană : Man. pentru instituțiile de învățământ superior / Valeriu Capcelea. – Chișinău : ARC, 2010 (Tip. Centrală). – 325 p. – (Colecția „Alma mater”). – ISBN 978-9975-61-598-3. Bibliogr. sel.: p. 317-322

6. **Capcelea, Valeriu.** Locul și rolul deontologiei în societatea postmodernă = The position and role of deontology in postmodern societ / Valeriu Capcelea. - Bibl. digitală - <http://libruniv.usarb.md>
7. **Ciobanu, Tatiana.** Codurile deontologice - mecanism complementar de reglementare a conduitei profesionale / Tatiana Ciobanu // Revista națională de drept = Национальный правовой журнал . – 2008. – Nr 11(98). – P. 34-38.
8. **Colegiul Psihologilor din România,** Codul Deontologic al profesiei de psiholog cu drept de liberă practică // David, Daniel. Psihologie clinică și psihoterapie : Fundamente. – Iași, 2006. – P. 261-286.
9. **Cornițchi, Svetlana.** Serviciul psihologic în grădinița de copii / S. Cornițchi, Chișinău: Lumina, 1996. – 60p.
10. **Crăciun, Claudia.** Deontologia funcționarului public / Claudia Crăciun // Administrarea publică. – 2002. – Nr 1. - P. 65-73.
11. **Cuznețov, Larisa.** Dimensiunea etică și deontologică în consilierea familiei / Larisa Cuznețov // Cultura profesională a cadrelor didactice. Exigențe actuale : Materiale Simp. șt. Intern., Rep. Moldova, Chișinău, 16-17 mai, 2013. – Chișinău, 2013. – P. 54-57.
12. **Platon, Carolina.** Serviciul psihologic școlar / Carolina Platon, Chișinău, 2001. – 167p.
13. **Deontologia comunicării publice** / coord. de Raluca-Nicoleta Radu. – Iași : Polirom, 2015. – 254 p. – (Collegium. Media / coord. de Mihai Coman). – ISBN 978-973-46-4693-7
14. **Dilion, Marcela.** Deontologia profesiei de asistent social: repere conceptuale / Marcela Dilion // Analele științifice ale Universității de Stat din Moldova. Seria „Științe socioumanistice” Vol. 3 : Istorie, Studiul artelor, Psihologie, Pedagogie, Asistență socială, Sociologie, Filosofie. – 2004. – P. 416-418.
15. **Foca, Eugenia.** Etica profesională : Suport de curs / Eugenia Foca ; recenzenți: Nina Sacaliuc, Maria Mihailov ; Univ. de Stat „Alecu Russo” din Bălți, Fac. de Științe ale Educației, Psihologie și Arte, Catedra de științe ale Educației. – Bălți : [S.n.], 2014. – 163 p. Bibliogr.: p. 162-163
16. **Găspărel, Cornelia Margareta.** Fundamente etice în domeniul intervențiilor psihosociale : Perspective crit. asupra eticii profesionale / Cornelia Margareta Găspărel ; pref. de Shahid Rahman. – Iași : Inst. European, 2014. – 293 p. : tab., fig. – (Societate & Cunoaștere ; 31). – ISBN 978-606-24-0033-0
17. **Hirghiduă, Ion.** Etica profesiei de sociolog : (Curs) / Ion Hirghiduă. – Petroșani : Universitas, 2006 (Tip. la Atelierul de Multiplicare-Minitipogr.). – 96 p. – ISBN 973-741-038-6; ISBN 978-973-741-038-2.
18. **Lungu, Viorelia.** Etica profesională: suport de curs / V. Lungu ; Univ. de Stat din Moldova, Fac de Psihologie și Științe ale Educației, Catedra de științe ale educației. – Chișinău : CEP USM, 2011. – 192 p. – ISBN 978-9975-71-103-6

19. **Mândăcanu, Virgil.** Etica și comportamentul moral / Virgil Mândăcanu // Tehnologii educaționale moderne în contextul formării culturii învățării. – Chișinău, 2007. – Vol. 8 : Proiectarea și elaborarea tehnologiilor didactice. – P. 284-321.
20. **Maximciuc, Victoria.** Pregătirea deontologică a psihopedagogilor pentru învățământul special / Victoria Maximciuc // Cultura profesională a cadrelor didactice. Exigențe actuale : Materiale Simp. șt. intern., Rep. Moldova, Chișinău 16-17 mai, 2013. – Chișinău, 2013. – P. 443-446.
21. **Momanu, Mariana.** Etică - morală - educație morală / Mariana Momanu // Momanu, Mariana Introducere în teoria educației. – Iași, 2002. – P. 61-76.
22. **Poenaru, R.** Deontologia didactică - știința drepturilor și datoriilor profesionale ale educatorilor // Revista de pedagogie. – 1990. – Nr 12. – P. 9-12.
23. **Popescu, Eugen.** Deontologia funcției publice : Curs univ. / E. Popescu. – Sibiu : Ed. Univ. „Lucian Blaga”, 2007. – 230 p. – ISBN 978-973-739-457-6. – Bibliogr. select. p. 228-230.
24. **Sandu, Antonio.** Etică și deontologie profesională / Antonio Sandu ; red.: Simona Ușurelu. – Iași : Lumen, 2012. – 264 p. – ISBN 978-973-166-302-9. – Bibliogr.: p. 239-264.
25. **Sârbu, Tănase.** Aspecte deontologice ale persuasiunii și manipulării: comunicare // Sârbu, Tănase. Introducere în deontologia comunicării. – Iași, 1998. – P. 122-147.
26. **Sârbu, Tănase.** Introducere în deontologia comunicării / Sârbu, Tănase; Univ. Tehnică „Gh. Asachi”, Catedra de științe socio-umane. – Iași, 1998. – 169 p.
27. **Белобрыкина, О. А.** Профессиональная этика в вузовской подготовке психологов : значение, программа и методическое обеспечение учебной дисциплины / О. А. Белобрыкина, Е. А. Белобрыкина // Психология в вузе. – 2014. – Nr 2. – P. 92-130. – Библиогр. – 14 ист.
28. **Введенский, В. Н.** Регулятивность в образовании как важнейшая проблема

психолого-педагогических наук / В.Н. Введенский // Педагогика. – 2013. – Nr 6. – P. 28-36. – Москва, 1937 –. ISSN 0869-561X.
29. **Горбунова, В. В.** Этические дилеммы в психологической практике / В. В. Горбунова // Психологический журнал. – 2010. – Nr 4. – P. 113–119.
30. **Житкевич, Александр Викторович.** Современный профессиональный этикет: сущность, содержание, современные концепты / Александр Викторович Житкевич // Социально-гуманитарные знания : науч.-образоват. изд. – 2014. – Nr 3. – P. 320–325.
31. **Зорина, В. В.** Изучение основ этикета на факультете начальных классов / В. В. Зорина // Начальная школа. – 2011. – Nr 4. P. 84–86.

32. **Немов, Роберт.** Психология: Учебник для студентов высш. пед. учеб. заведений: В 3 кн. – 4-е издание / Р. Немов, Москва Москва: ВЛАДОС, 2003. – Кн.2: Психология образования. – 608 стр.

Chestionar evaluare finală

1. Stabiliți deosebirile dintre etică, morală și deontologie profesională.
2. Analizați dimensiunea morală a personalității și a societății.
3. Analizați particularitățile evaluării morale.
4. Caracterizați noțiunile fundamentale de bine și rău.
5. Caracterizați noțiunile fundamentale de virtute și viciu.
6. Specificați noțiunea de etică profesională.
7. Enumerați funcțiile codurilor de etică.
8. Analizați structura codurilor de etică, tipurile.
9. Caracterizați principiile codurilor de etică.
10. Prezentați specificul codului deontologic al psihologilor.
11. Caracterizați cultura morală a psihologului.
12. Analizați problemele etice ale cercetării în științele socio-umane.
13. Caracterizați abilitățile comunicative și de autoreglare ale psihologului.
14. Caracterizați abilitățile analitice și organizatorice ale psihologului.
15. Caracterizați dilemele etice în activitatea psihologului.
16. Specificați tipurile și etapele rezolvării dilemelor etice în activitatea psihologului.
17. Caracterizați principiul respectării drepturilor și demnității umane.
18. Caracterizați principiul responsabilității profesionale și sociale.
19. Caracterizați principiul integrității profesionale
20. Analizați standardele de competență.
21. Analizați standardele cu privire la relații umane.
22. Analizați standardele de confidențialitate.
23. Analizați standardele de conduită colegială.
24. Analizați standardele de declarații publice și reclamă.
25. Analizați standardele de înregistrare, prelucrare și păstrare a datelor.
26. Declarația Universală a Principiilor Etice pentru Psihologi: principiul respectării demnității și principiul grijii pentru bunăstare.
27. Declarația Universală a Principiilor Etice pentru Psihologi: principiul integrității și principiul responsabilității.

28. Analizați standardele etice în activitatea de psihodiagnostic și corijare.
29. Analizați standardele etice ale activității de consiliere și psihoprofilaxie.
30. Analizați standardele etice în consilierea telefonică.
31. Analizați standardele etice în prezentarea unui discurs public.
32. Caracterizați calitățile personalității psihologului care sunt incompatibile cu activitatea profesională.